

Online Adres <http://www.hemarge.org.tr/>
Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Derneği-HEMAR-G
yayın organıdır

ISSN:1307- 9557 (Basılı), ISSN: 1307- 9549 (Online)
Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi 2017; 19(2):14-24

Hemşirelikte
Araştırma
Geliştirme
Dergisi

Hemşirelik Öğrencilerinin Kaygı ve Umutsuzluk İlişkisi: Kilis Örneği

Relationship between Nursing Students' Anxiety and Hopelessness: Kilis Example

Sibel SEVİNÇ^a, Serap ÖZDEMİR^{b1}

^a Yard. Doç. Dr., Kilis 7 Aralık Üniversitesi Yusuf Şerefoğlu Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü-KİLİS

^b Öğr. Gör., Kilis 7 Aralık Üniversitesi Yusuf Şerefoğlu Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü-KİLİS

Özgün Araştırma

Öz

Amaç: Bu çalışmanın amacı Kilis sınır ilindeki Sağlık Yüksekokulu hemşirelik öğrencilerinin kaygı ve umutsuzluk ilişkisinin belirlenmesidir.

Yöntem: Tanımlayıcı kesitsel nitelikte olan araştırma Mayıs-Haziran 2016 tarihleri arasında Kilis 7 Aralık Üniversitesi'nde yürütüldü. Çalışmada örnekleme yöntemi kullanılmayarak bu çalışma evrenin %95 'ini oluşturan 313 öğrenci ile yürütüldü. Çalışmada; Sosyo-demografik ve öğrenciliğe ilişkin verileri içeren bir soru formu yanında Durumluk ve Sürekli Kaygı ile Beck Umutsuzluk Ölçekleri kullanıldı.

Bulgular: Çalışmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 21,10 (SD 2,04), %96,8'inin annesi ev hanımı, %77,6'sının babasının çalıştığı, ortalama 4,66 (SD 2,10) kardeşinin olduğu, %59,4'ünün daha önce bu ilde yaşadığı saptandı. Öğrenciler durumluk kaygı ölçeğinden ortalama 58,46 (SD 10,74) puan, sürekli kaygı ölçeğinden 48,61 (SD 7,98) puan aldılar. Öğrenciler Beck umutsuzluk ölçeğinden ortalama 8,09 (SD 5,51) puan aldılar. Öğrencilerde durumluk kaygı ve sürekli kaygı ile umutsuzluk arasında ileri düzeyde anlamlı ilişki olduğu saptandı (p<0,001). Sonuç olarak; sınır ilinde eğitimlerine devam eden hemşirelik öğrencilerinin kaygı ve umutsuzluk düzeylerinin yüksek olduğu ve kaygı düzeyleri arttıkça umutsuzluk düzeylerinin de arttığı saptandı.

Sonuç: Bu sonuçlara göre; öğrencilerin kaygılarını dolayısıyla umutsuzluklarını azaltacak sosyal aktivitelere yönlendirilmesi, kaygılarını ifade edebileceği ortamların olacağı etkinliklerin düzenlenmesi önerilebilir.

Anahtar Sözcükler: Öğrenci Hemşireler, Kaygı, Umutsuzluk, Sınır Hareketliliği

¹E-mail adres: serap8685@hotmail.com

Geliş Tarihi: 16 Haziran 2017 / Kabul Tarihi: 16 Ekim 2017

Abstract

Aim: The purpose of the current study is to determine the nursing students' anxiety and hopelessness relationship at the city in border.

Method: The study which is descriptive cross-sectional nature was conducted at Universty of Kilis 7 Aralık between May-June 2016. Sampling method was not used in the study. This study was conducted with 313 students, who were 95% all nursing students of universe. In the study, a question form including socio-demographic, data of related student and also State-Trait Anxiety Inventory and Beck Hopelessness Scale were applied.

Results: Students' average age was 21.10 (SD 2.04), 96.8% of the mothers were housewife, 77.6% of the fathers have a job, average 4.66 (SD 2.10) of students had brothers and sisters, 59.4% of all students lived in the urban. Students scale scores were the following: the state anxiety mean was 58.46 (SD 10.74) and trait anxiety mean was 48.61 (SD 7.98). Beck hopelessness score mean was 8.09 (SD 5.51). The relationship between the state-trait anxiety and hopelessness in students was high ($p<0.001$). The students who continue nursing education and living in this border city experienced high level of anxiety and hopelessness. Moreover, they had high level of anxiety and high level of hopelessness.

Conclusion: According to the results; students should be guided to social activities to reduce their anxiety and hence hopelessness. I

Keywords: Nursing Students, Anxiety, Hopelessness, Border Movement

---

Giriş

Suriye'de başlayan iç savaş nedeniyle, Mart 2012 yılından itibaren sınır ili olan Kilis'e göçler başlamıştır. Kamplarda ve şehirde yaşayan Suriyeli sığınmacılar arasında sağlık hizmetlerinin kullanım oranı da oldukça yüksektir. Hastanelerin kapasitesini aşması ve hastanelerde ateşli silah yaralanmasına hizmet verilmesi sağlık hizmetini etkilemenin ötesinde psikolojik sorunlara da yol açmaktadır. Bunların yanında şehirde de sığınmacılarla birlikte yaşamının olumsuz etkileri görülmektedir.¹ Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi 2015 raporunda Kilis sınır hareketliliğinden en fazla etkilenen, en riskli şehir olarak belirtilmiştir. Şehirdeki ve hastanedeki bu durumdan hastane çalışanlarının tümü etkilenmektedir. Bunun yanında Türkiye ile sınırı bulunan Suriye'de savaş devam ederken, sınır ilindeki Sağlık Yüksekokulu öğrencileri de ilin tek hastanesinde derslerinin uygulamalarına devam etmektedir. Bu dönemlerde yaşanan/yaşanabilecek sıkıntılı süreçte hemşirelik öğrencilerinin uygulamaları sırasında çeşitli düzeyde kaygı yaşayabileceği düşünülmektedir.

Kaygı, benlik bütünlüğünün tehdit edildiği herhangi bir durumda ortaya çıkabildiği gibi, bu durum kişilerde öznel ve nesnel olarak farklı yansımalar sonucu da gerçekleşmektedir. Tehlikeli koşulların yarattığı geçici duruma bağlı olarak durağan kaygı türü "durumluk kaygı", içten kaynaklanan, bireye öz değerlerinin tehdit edildiği hissini veren, bireyin içinde bulunduğu durumları stresli olarak yorumlamasına yol açan kaygı türü de "sürekli kaygı" olarak tanımlanmaktadır.^{2,3} Kaygı düzeyinin bireyde umutsuzluk düzeyi gibi birçok faktörü de etkileyebileceği söylenebilir. Ailesi yanında ve yetiştirme yurdunda kalan ergenlerin umutsuzluk düzeylerinin karşılaştırıldığı bir çalışmada yetiştirme yurdunda kalan ergenlerin umutsuzluk düzeylerinin, ailesi yanında kalan ergenlerinkinden daha yüksek olduğu saptanmıştır.⁴

Yapılan bir çalışma göstermiştir ki bireylerde ölüm kaygısı ve umutsuzluk arasında pozitif ilişki vardır.⁵ Umutsuz ve savunmasız öğrencilerin hayatı sonlandırma hisslerinin daha yoğun olduğunu belirten çalışmalar da mevcuttur.⁶⁻⁸

Savaş urumlarında yoğunlaşan her türden stresörlerin organik ve psikiyatrik bozukluklara yol açması çok muhtemel olduğundan askeri tıp uygulamaları, sağlık personelinin savaş/terör gibi afet durumlarına hazır olmaları gerekliliği, toplumu yaşanan/yaşanabilecek durumlar esnasında ve sonrasında destekleyecek profesyonel ekip üyelerine ihtiyaç olduğu bilinmektedir.⁹⁻¹²

Yapılan bir çalışmada geleceğin sağlık profesyonelleri olan hemşirelik öğrencilerinin stres yönetim yetenekleri dahil, sağlıklı davranış yöntemlerinin tümünün benimsetilmesinin gerekliliği saptanmış, hastalara rol model olmanın tek yolu olarak bu davranışlar gösterilmiştir.¹³ Ülkemizde yapılan bir çalışmada hemşirelerin ve ebelerin mesleklerini severek yaptıklarına rağmen gelecekte beklediklerinin kısmen iyi olduğu belirtilmektedir.¹⁴

Bir başka çalışmada duygusal çöküntü yaşayan gençlerde sosyal anksiyete ve depresyon gibi psikiyatrik faktörlerin arttığı belirlenmiştir.¹⁵ Umutsuzluk ile durumluk kaygı-sürekli kaygı arasındaki güçlü ilişki kanıtlandığı çalışmalar da bulunmaktadır.^{16,17}

Yapılan çalışmalarda hemşirelerin umutsuzlukları ve kaygıları saptanmakla beraber, bu aktif sağlık üyesinin her türlü koşula dayanıklı olması da beklenmektedir.

Buradan yola çıkarak; üniversite yaşamının getirdiği çeşitli güçlüklerle mücadele eden, aynı zamanda uygulama yaptığı hastanede ve yaşadığı şehirde Suriyeli bireylerle karşılaşan hemşirelik öğrencilerinin çeşitli düzeyde kaygılarının olduğu ve bunun umutsuzluklarını etkileyeceği düşünülmektedir.

Bu çalışma ile, sınır ilinde öğrenimine devam eden bu hemşirelik öğrencilerinin yaşam koşullarına ve mesleki olarak karşılaştıkları istenmeyen durumlara verdikleri tepkiler, kaygı düzeylerinin umutsuzluk düzeylerine etkisi bilimsel olarak incelenmiştir.

Çalışma sonucunda belirlenen öğelere yönelik olağan dışı durumlarda öğrenci hemşirelerin bakış açlarına pozitif çözümler üretilmesi planlanmaktadır ve çözümlerin üniversite öğrencilerinin mesleki anlamda ve yaşam koşullarına uyum sürecine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu nedenle bu çalışmada, Sınır ilindeki Sağlık Yüksekokulu hemşirelik öğrencilerinin kaygı ve umutsuzluk ilişkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Araştırma Soruları

- Hemşirelik öğrencilerinin sosyodemografik değişkenleri kaygı düzeyleri üzerinde etkili midir?
- Hemşirelik öğrencilerinin sosyodemografik değişkenleri umutsuzluk düzeyleri üzerinde etkili midir?
- Hemşirelik öğrencilerinin kaygı düzeyleri ile umutsuzluk düzeyleri arasında ilişki var mıdır?

Gereç ve Yöntem

Tanımlayıcı kesitsel nitelikte olan bu çalışma Mayıs-Haziran 2016 tarihleri arasında Kilis 7 Aralık Üniversitesi'nde yürütüldü. Çalışmanın örneklemini belirtilen tarihler arasında Kilis 7 Aralık Üniversitesi sağlık yüksekokulu hemşirelik bölümünde çalışmaya katılmaya gönüllü olan ve

ulaşılabilen öğrenci hemşireler oluşturdu. Çalışma, evrenin %95 'ini oluşturan 313 öğrenci ile yürütüldü.

Verilerin Toplanması

Çalışmada; Sosyo-demografik ve öğrenciliğe ilişkin verileri içeren bir soru formu ile Durumluk ve Sürekli Kaygı ile Beck Umutsuzluk Ölçekleri kullanıldı. Araştırmaya başlamadan önce araştırmacılar tarafından soru formları 5 öğrenci üzerinde uygulandı, uygulama sonrası formların anlaşılır olduğuna, formlar üzerinde düzenleme yapılmasına gerek olmadığına karar verildi. Araştırmaya başlamadan önce her bir öğrenci hemşireye araştırmanın amacı açıklandıktan sonra sözel ve yazılı onam alındı. Soru formları araştırmacılar tarafından uygulandı. Çalışmada iki araştırmacı dışında araştırmacıdan destek alınmadı.

Veri Toplama Araçları

Sosyo-Demografik ve Meslek Özelliklerine İlişkin Soru Formu:

Araştırmacılar tarafından literatür bilgileri doğrultusunda hazırlanan soru formu; Sosyo-demografik veriler; yaş, cinsiyet, aile eğitim durumu, Kilis'te yaşam süresi, öğrencilik süresi, üniversite öğrencisi olmakla ilgili sosyal düşünceleri, sınır kenti olan bir şehirde üniversite okumanın olumlu ve olumsuz yönlerinin tanımlandığı 24 soru ile toplandı.

Durumluk-Sürekli Kaygı Envanteri (State – Trait Anxiety Inventory-STAI)

Spielberger ve ark.¹⁸ tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkiye'deki geçerlik ve güvenilirliği Öner ve Le Compte¹⁹ tarafından yapılmış, Alpha güvenilirlik katsayısı Durumluk Kaygı Ölçeği için çeşitli uygulamalarda 0,94-0,96, Sürekli Kaygı Ölçeği için 0,83-0,87 arasında bulunmuştur. Ölçek Durumluk Kaygı Ölçeği ve Sürekli Kaygı Ölçeği olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Durumluk Kaygı Ölçeği; bireyin belirli bir anda ve belirli koşullarda kendini nasıl hissettiğini, Sürekli Kaygı Ölçeği ise; bireyin içinde bulunduğu durum ve koşullardan bağımsız olarak, kendini nasıl hissettiğini belirlemektedir. Her ölçek 20 maddelik iki tür ifade içermektedir. Doğrudan ifadeler olumsuz duyguları, tersine dönmüş ifadeler ise olumlu duyguları dile getirir. Durumluk Kaygı Ölçeği'nde tersine dönmüş ifadeler 1, 2, 5, 8, 10, 11, 15, 16, 19 ve 20., Sürekli Kaygı Ölçeği'nde ise 21, 26, 27, 30, 33, 36 ve 39. maddelerdir. Durumluk kaygı ölçeğinde cevaplar 4'lü ölçek (hiç, biraz, çok, tamamıyla) ile değerlendirilmiştir. Sürekli kaygı ölçeğinde de katılımcıların cevapları 4'lü ölçek (hiçbir zaman, bazen, çok zaman, hemen her zaman) ile ölçülmüştür (Cronbach Alpha:0,97). Her iki ölçekten elde edilen toplam puan değeri 20 ile 80 arasında değişmektedir. Büyük puan yüksek kaygı seviyesini, küçük puan ise düşük kaygı seviyesini belirtmektedir. Bu çalışmada cronbach alpha değeri durumluk 0.90 sürekli 0,80 olarak bulundu.

Beck Umutsuzluk Ölçeği (BUÖ)

Beck ve ark.²⁰ tarafından geliştirilen Beck Umutsuzluk Ölçeği (BUÖ) Evet, Hayır seçeneklerinden oluşmaktadır ve ölçekten alınabilecek puan 0-20 arasındadır.²⁰ Ülkemizdeki geçerlik çalışması, Durak ve Palabıyıkoglu tarafından yapılmıştır.²¹ BUÖ'nin 11 doğru, 9 yanlış yanıt anahtarı vardır ve uyumlu her yanıt için 1, uyumsuz her yanıt için 0 puan verilmektedir. Ölçekte 1, 3, 5, 6, 8, 10, 13, 15, 19. Maddelere "hayır" yanıtı için, 2, 4, 7, 9, 11, 12, 14, 16, 17, 18 ve 20. maddelere ise "evet" yanıtı için birer puan verilmektedir. Ölçekten elde edilen toplam puan umutsuzluk puanını vermektedir. Alınan puanın yüksek olması, bireyin umutsuzluğunun yüksek olduğunu göstermektedir. Bu ölçek, ilk olarak Beck ve ark.²⁰ tarafından uygulanmış ve Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısının 0,93 olduğu bulunmuştur. Bu çalışmadaki Cronbach Alpha değeri 0.89 olarak bulundu.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmaya başlamadan önce yüksekökol yönetiminden yazılı izin ve Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulundan etik kurul onayı (2016/216) alındı.

Verilerin Analizi

Elde edilen veriler, istatistik paket programı SPSS 20 (IBM Corp. Released 2011. IBM SPSS Statistics for Windows, Version 20.0. Armonk, NY: IBM Corp.) kullanılarak analiz edildi. Güvenirlik analizleri için Cronbach alfa (α) katsayısı kullanıldı. Çalışmada kategorik ve sürekli değişkenler için tanımlayıcı istatistikler (ortalama, standart sapma, ortanca değer, minimum, maksimum, sayı ve yüzdelik dilim) verildi. Ayrıca parametrik testlerin ön şartlarından varyansların homojenliği "Levene" testi ile kontrol edildi. Normallik varsayımına ise "Shapiro-Wilk" testi ile bakıldı. İki grup arasındaki farklılıklar "Student's t Test" ile üç ve daha fazla grup karşılaştırması için Tek Yönlü Varyans Analizi ve çoklu karşılaştırma testlerinden Tukey HSD testi kullanıldı. Sürekli iki değişken arasındaki ilişki Pearson Korelasyon Katsayısı ile parametrik test ön şartlarını sağlamadığı durumda ise Spearman Korelasyon Katsayısı ile değerlendirildi, $p < 0.05$ ve $p < 0.01$ düzeyi istatistik olarak anlamlı kabul edildi.

Bulgular

Çalışmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 21,10 (SD 2,04) ve 18- 33 yaş aralığında, %96,8'inin annesi ev hanımı, %77,6'sının babasının çalıştığı, ortalama 4,66 (SD 2,10) (min 1- max 13) kardeşinin olduğu, %59,4'ünün daha önce ilde yaşadığı saptanmıştır.

Hemşirelik öğrencilerinin %96,5 'i (n=302) savaş sınırında öğrenci olmaktan memnun olmadıklarını, %88,2'si (n=276) ailesinin sürekli kendisi için endişelendiğini, %82,1'i (n=252) başka bir şehirde okumanın daha güvenli olacağını düşündüklerini, %82,4'ünün (n=258) uygulama yapılan hastanede savaş izlerini daha yakın takip ettiğini, %72,2'sinin (n=226) diğer şehirlerde okuyanların daha şanslı olduğunu düşündüğünü, %66,1'i (n=207) savaş yaralılarından etkilendiğini, %61,3'ü (n=192) sağlık ile ilgili bölüm okumanın savaş ile ilgili fikirlerini etkilediğini, %55,9'unun (n=175) sosyal alanlarda uzun süre kalmaktan korktuğunu, % 30'unun (n=94) sınırda üniversite öğrencisi olmanın kazanımının olmadığını ve yalnız olduğunu hissettiğini, %29,4 (n=92) mesleki anlamda deneyim kazandığını, % 23,3 (n=73) ülkesi için daha fazla çalışması gerektiğini, %56,9 (n=178) savaş mağduru insanlara yardım edildiğini görmenin müthiş bir deneyim olduğunu belirtti. Öğrenciler birden fazla ifadelerle düşüncelerini belirttiler. Öğrencilere ilişkin diğer özellikler gösterildi (Tablo 1).

Durumluk-Sürekli Kaygı Envanteri (State – Trait Anxiety Inventory-STAI)

Öğrenciler durumluk kaygı ölçeğinden ortalama 58,46 (SD 10,74) puan, sürekli kaygı ölçeğinden 48,61 (SD 7,98) puan aldılar. Durumluk ve sürekli kaygı ölçeği ile öğrencilere ait sosyo-demografik özelliklerin karşılaştırıldığı sonuçlar gösterildi (Tablo 2). Buna göre dört yıldan uzun süredir Kilis'te yaşayan, 4. Sınıf, şehri isteyerek tercih etmeyen öğrencilerin durumluk, 22 yaş altı, kız, 2. Sınıf, bölümü ve şehri isteyerek tercih etmeyen öğrencilerin sürekli kaygısının daha yüksek olduğu saptandı.

Beck Umutsuzluk Ölçeği

Öğrenciler Beck umutsuzluk ölçeğinden ortalama 8,09 (SD5.51) puan aldılar. Umutsuzluk düzeyi ile öğrencilere ait sosyo-demografik özelliklerin karşılaştırıldığı sonuçlar gösterildi (Tablo 2). Buna göre erkek, annesi okur-yazar, bölümü ve şehri isteyerek seçmeyen öğrencilerin daha umutsuz olduğu saptandı.

Tablo 1: Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özellikleri

Sosyo-Demografik Özellikler	N	%
Yaş		
22 yaş altı	196	62,6
22 yaş ve üstü	117	37,4
Cinsiyet		
Kız	196	62,6
Erkek	117	37,4
İkamet Yeri		
Aile	70	22,4
Ev arkadaşları	77	24,6
Yurt-pansiyon	166	53
Anne Eğitim Durumu		
Okur-yazar değil	73	23,3
Okur-yazar	54	17,3
İlköğretim	148	47,3
Lise/Üniversite	38	12,1
Baba Eğitim Durumu		
Okur-yazar	45	14,4
İlköğretim	164	52,4
Lise/Üniversite	104	33,8
Daha Önce Yaşadığı Yer		
İl	186	59,4
İlçe	76	24,3
Köy/Kasaba	51	16,3
Kilis te Yaşama Yılı		
4 yıl altı	207	66,1
4 yıl ve üstü	106	33,9
Üniversitedeki Yılı		
1	80	25,6
2	82	26,2
3	75	24
4	76	24,3
Bölümü İsteyerek Seçme Durumu		
Evet	222	70,9
Hayır	91	29,1
Şehri İsteyerek Seçme Durumu		
Evet	149	47,6
Hayır	164	52,4
Toplam	313	100

Durumluk Sürekli Kaygı ile Umutsuzluk

Çalışmaya katılan öğrencilerde durumluk ve sürekli kaygı ile umutsuzluk arasında pozitif ilişki saptandı (Tablo 3).

Tartışma

Sağlık Yüksekokulu hemşirelik öğrencilerinin kaygı ve umutsuzluk ilişkisinin belirlenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada, öğrenciler, savaş sınırında öğrenci olmaktan memnun olmadığını, ailesinin sürekli kendisi için endişelendiğini, başka bir şehirde okumanın daha güvenli olacağını düşündüklerini, uygulama yapılan hastanede savaş izlerini daha yakın takip ettiğini, diğer şehirlerde

Tablo 2: Hemşirelik Öğrencilerinin Sosyo-Demografik Özellikleri İle Ölçek Ortalamaları İlişkisi

Yaş	KDÖ	KSÖ	BUÖ
22 yaş altı	57,94±11,15	49,40±8,01	8,33±5,60
22 yaş ve üstü	59,33±10,03	47,27±7,76	7,68±5,37
t / p	t= -1,107 / p=,269	t= 2,306 / p=,022	t= 1,007 / p=,315
Cinsiyet			
Kız	57,69± 10,47	49,31± 8,06	7,44±8,50
Erkek	59,75± 11,12	47,42 ± 7,71	9,17±5,40
t / p	t= -1,644 / p=,101	t= 2,037 / p=,042	t= -2,710 / p=,007
İkamet Edilen Yer			
Aile	58,34±10,37	48,35±7,66	8,40±5,30
Ev arkadaşı	58,93±11,10	47,42±8,45	8,20±5,98
Yurt/Pansiyon	58,29±10,78	49,26±7,85	7,90±5,40
F / P	F=,098 / p=,906	F=1,443 / p=,238	F=,222 / p=,801
Anne Eğitim Durumu			
Okur-yazar değil	58,72± 10,02	48,79±8,07	8,49±5,36
Okur-yazar	59,94± 9,97	49,77±6,71	10,14±5,45
İlköğretim	57,94±11,13	48,59±8,37	7,00±5,32
Lise/Üniversite	57,86±11,76	46,65±7,80	8,60±5,75
F / p	F=,507 / p= ,677	F=1,159 / p= ,325	F= 4,831 / p=,003
Baba Eğitim Durumu			
Okur-yazar	58,15±10,41	48,62±5,98	8,71±4,97
İlköğretim	58,58±10,87	48,78±8,26	7,62±5,31
Lise/Üniversite	58,40±10,77	48,33±8,31	8,55±6
F / p	F=,030 / p= ,907	F=,098 / p=,907	F=1,254 / p=,287
Kilis'te Yaşama Yılı			
4 yıl altı	57,59±10,80	48,74±7,90	8,22±5,56
4 yıl ve üstü	60,16±10,46	48,34±8,17	7,82±5,41
t / p	t= -2,009 / p=,045	t=,414 / p=,679	t=,617 / p=,538
Üniversitedeki Yılı			
1.	56,18±11,76	48,30±7,91	8,36±5,23
2.	60,57±11,10	50,70±7,55	9,10±5,58
3.	56,22±9,63	47,40±8,40	7,29±5,65
4.	60,78±9,45	47,86±7,76	7,48±5,46
F / p	F= 4,681 / p=,003	F= 2,770 / p=,042	F= 1,843 / p=,139
Bölümü İsteyerek Seçme Durumu			
Evet	58,16±10,20	47,82±7,68	7,41±5,40
Hayır	59,19±11,98	50,52±8,38	9,72±5,45
t / p	t= -,724 / p=,470	t= -2,751 / p=,006	t= -3,420 / p=,001
Şehri İsteyerek Seçme Durumu			
Evet	56,79±10,70	47,23±7,55	7,28±5,53
Hayır	59,98±10,60	49,85±8,16	8,82±5,40
t / p	t= ,496 / p=,009	t= ,811 / p=,003	t= ,570 / p=,013
KDÖ: Kaygı Durumluk Ölçeği	KSÖ: Kaygı Süreklilik Ölçeği	BUÖ: Beck Umutsuzluk Ölçeği	

okuyanların daha şanslı olduğunu düşündüğünü, savaş yaralılarından etkilendiğini, sağlık ile ilgili bölüm okumanın savaş ile ilgili fikirlerini etkilediğini, sosyal alanlarda uzun süre kalmaktan korktuğunu, sınırda üniversite öğrencisi olmanın kazanımının olmadığını ve yalnız olduğunu düşündüğünü belirtti. Öğrencilerin kısa süreli hareketlenen sınırın yaşam koşullarına ve mesleki

olarakta karşılaştıkları istenmeyen durumlara verdikleri tepkiler olarak belirlenen bu ifadelere ilişkin literatürde, herhangi bir travma sonrası ortaya çıkan stress tepkilerinin direk maruziyet ile sınırlı olmadığı, tanık olmak, travmatik olayı dinlemek ya da olay ile ilgili haber duymanın çeşitli düzeylerde kaygı yaratabileceği vurgulanmaktadır.²² Bunlarla birlikte öğrenciler, mesleki anlamda deneyim kazandığını, ülkesi için daha fazla çalışması gerektiğini, savaş mağduru insanlara yardım edildiğini görmenin müthiş bir deneyim olduğunu belirttiler. Öğrencilerin olumsuz duyguları ve düşüncelerinin yanı sıra olumlu düşüncelerinin de olması, diğer üniversitelerde elde edemeyeceği farklı deneyimleri edinmesiyle açıklanabilir. Hatta bu durumun her ne kadar öğrenciler tarafından tam olarak ifade edilmese de, öğrencilerdeki kültürel duyarlılığı arttırdığı da söylenebilir.

Tablo 3: Kaygı Durumluluk, Kaygı Süreklilik Ve Beck Umutsuzluk Ölçekleri Arasındaki Korelasyon

		KDÖTOP	KSÖTOP
Beck Umutsuzluk Ölçeği	r	,477(**)	,478(**)
	p	P<0.001	P<0.001
Toplam	n	313	313

Öğrenciler durumluluk ve sürekli kaygı ölçeğinden ortalamanın üzerinde puan almışlardır. Üniversite öğrencilerinin kaygı düzeylerinin sağlık, sosyal ve demografik özellikleri ile ilişkisinin araştırıldığı bir çalışmada öğrencilerin durumluluk ve sürekli kaygı puanlarının düşük olduğu görülmüştür.²³ Bir diğer çalışmada öğrenci hemşirelerin zaman yönetim becerileri ve kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmiş, öğrencilerin sürekli kaygı ölçeği bu çalışma ile benzerlik gösterse de, durumluluk kaygı ölçeğindeki ortalama puan bu çalışmada daha yüksek olarak saptanmıştır.²⁴ Bu sonuç, öğrencilerin son zamanlarda sınır hareketliliğinden ve yaşadıkları şehrin risk altında olmasından etkilenmesiyle ilişkilendirilebilir.

Öğrenciler Beck umutsuzluk ölçeğinden ise oldukça yüksek puan almışlardır. Sağlık bilimleri fakültesi son sınıf öğrencilerin umutsuzluk düzeylerinin karşılaştırıldığı çalışmada Beck umutsuzluk ölçeği puanı ortalamanın altında olarak belirtilmiştir.²⁵ Başka bir çalışma üniversite son sınıf öğrencilerinin iş bulmaya ilişkin umutsuzluk düzeyleri incelenmiş hemşirelik bölümü öğrencilerinin umutsuzlukları farklı bölümlerde öğrenim gören öğrencilerden daha düşük olarak belirlenmiştir.²⁶ Bu çalışmadaki farklı sonuç, hemşirelik öğrencilerinin iç savaş sınırındaki bir şehirde eğitim görmeleri, savaş yaralı bakılan hastanede uygulamalarını yapmaları, sağlığa ve ölüme bakan iki taraflı algıyı yakın takip etmeleri ile açıklanabilir.

Kilis 'te dört yıldan uzun yaşayan 4. Sınıf öğrencisi ve öğrenim gördüğü şehri istemeyerek tercih eden öğrencilerin durumluluk kaygıları daha fazla olarak saptandı. ORSAM 2015 raporunda; Suriye sınırına en yakın illerden biri olan Kilis'in savaşın patlak vermesiyle halkın sığınmacılara maddi yardımda bulunduğu ve ücretsiz olarak barınma sağladığı ama bu durumun halkın sığınmacıların geri dönüşüne veya kamplara yerleştirileceklerine olan inancın azalması ve hatta kent halkı ucu açık kalan bu sürecin belirsizleşmesi ile sosyo-kültürel sıkıntılar ile yüzleşmek durumunda kaldığı belirtilmiştir.¹ Çalışmamızın bulgusu rapor sonuçları ile desteklenmekle birlikte hemşirelik öğrencilerinin halk ile ortak bir yaşam paylaşımları ve yaşanan tüm süreçten eşit oranda etkilenmeleriyle açıklanabilir.

Yine öğrenim gördükleri şehri ve bölümü istemeyerek tercih eden 4. Sınıf öğrencilerinin ve yaşı 22'nin altında olan kız öğrencilerin sürekli kaygılarının daha yüksek olduğu saptandı. Üniversite öğrencileriyle yapılan diğer çalışmalarda da kız öğrencilerin kaygısının daha yüksek olduğu saptanmıştır.²⁷⁻²⁹ Karamustafaloğlu ve Yumruçal'ın (2011) belirttiğine göre; yaygın anksiyete problemleri en çok kızlarda yirmili yaşlardaki dönemde yaşanmaktadır.³ Yapılan bir çalışmada mesleğini kendi isteği ile seçen hemşirelik öğrencilerin kaygı düzeylerinin daha düşük olduğunu saptamışlardır.³⁰ Yapılan çalışmalardaki sonuçlar, bu çalışma sonuçları ile benzerlik gösterirken, öğrenci grubunun kaygısı, yaşanan durumun sürekli olacağı endişesi (sürekli kaygı durumu anlamlı) ve yaşanan sürecin ne zaman son bulacağına dair belirsizliğin olması ile açıklamak mümkündür. Bu durumdan da yaşadığı şehre ve bölüme isteksizce gelen yaşı daha küçük kız öğrencilerin daha fazla etkilendiği söylenebilir.

Annesi okur-yazar olan, şehri-bölümü istemeyerek tercih eden, erkek öğrencilerin daha umutsuz olduğu saptandı. İl merkezinde yaşayan bireylerin umutsuzluk düzeylerini değerlendirdiği çalışmada erkeklerin umutsuzluk puanları yüksek olarak belirlenmiştir.³¹ Üniversite öğrencilerinin umutsuzluk, kaygı ve ilişkilerle ilgili bilimsel çarpıtmaları inceledikleri çalışmalarında erkek öğrencilerin umutsuzluk düzeylerinin diğer yaş gruplarına göre daha yüksek olduğunu saptamışlardır.³² Erkeklerin daha umutsuz olması ise erkeklerin daha gerçekçi olmasıyla açıklanabilir. Eğitim fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin umutsuzluk düzeylerinin incelendiği başka bir çalışmada anne eğitim seviyesi yükseldikçe umutsuzluğun arttığını saptamıştır.³³ Bu çalışmada ise eğitim seviyesi yüksek annelerin çocuklarının daha umutlu oldukları saptandı. Öğrencilerin sürekli sosyal aile desteği aldıkları dikkate alındığında, annesi okur-yazar olan öğrencilerin daha kaygılı olabildikleri ve bunu çocuklarına daha fazla yansıttıkları düşünülebilir. Okuduğu bölümü istemeyerek seçen ve hastanede uygulamalar yapan hemşirelik öğrencilerinin Suriye savaşını içselleştirdikleri ve savaşın sağlığa yansıyan olumsuzluklardan negatif etkilendikleri ve bu durumun onları umutsuzlaştırdığı söylenebilir. Ayrıca sığınmacılarla aynı şehirde yaşanılmasının yarattığı etkiler, hemşirelik öğrencilerinin gelecekle ilgili umutsuzluklarını açıklar niteliktedir.

Öğrencilerde durumluluk kaygı ve sürekli kaygı ile umutsuzluk arasında ileri düzeyde anlamlı ilişki olduğu saptandı. Öğrencilerin kaygıları arttıkça umutsuzlukları da artıyordu. Yapılan diğer çalışmalar da benzer olarak aynı durumu saptamışlardır.^{16,34, 35} Bu durum turizm eğitimi alan öğrencilerde de benzer şekilde saptanmıştır.³⁶

Sürekli kaygı, umutsuzluk ve benlik saygısının ergenlerin riskli davranışlarını yordama gücünün araştırıldığı çalışmada yaş, kaygı ve umutsuzluğa ilişkin puanlar arttıkça riskli davranışlarında arttığını saptamışlardır.³⁷ Bu çalışma sonuçları da yapılan diğer çalışma sonuçları ile benzerlik göstermektedir.

Sınır ilinde eğitim gören hemşirelik öğrencilerinin kaygılı ve umutsuz olduğu her ne kadar öngörülse de, sonuçlar diğer çalışmalarla karşılaştırıldığında bu öğrencilerde kaygı ve umutsuzluğun daha yüksek olduğunu göstermektedir ve öğrencilerin kaygıları arttıkça umutsuzluğu artmaktadır. Üniversite öğrencilerinin gelecek kaygısının incelendiği bir çalışmada aile yanında barınan öğrencilerin yurttan kalan öğrencilerden daha az kaygılı olduğu saptanmıştır.²⁷ Bu sonuca göre; ailelerinden ayrı yaşayan üniversite öğrencilerinin duygularını daha yoğun yaşadığı sonucuna varılabilir. Yaşanan bu duygu yoğunluğunun onları zaman zaman umutsuzlaştırdığı da düşünülebilir.

Çalışma sonuçları çalışmanın yapıldığı öğrencilere öznedir. Tüm hemşirelik öğrencilerine genellenemez. Çalışmanın yapıldığı şehirde tek üniversite olması, dolayısıyla çalışmanın tek bir yüksekokul hemşirelik öğrencileriyle yapılmış olası çalışmanın sınırlılığıdır.

Sonuç

Sonuç olarak sınır ilinde eğitimlerine devam eden hemşirelik öğrencilerinin deneyimledikleri durumlara karşı olumlu ve olumsuz düşünce ve duyguları olduğu, kaygı ve umutsuzluk düzeylerinin yüksek olduğu ve kaygı düzeyleri arttıkça umutsuzluk düzeylerinin de arttığı saptandı. Bu sonuçlara göre; öğrencilerin kaygılarını dolayısıyla umutsuzluklarını azaltacak sosyal aktivitelere yönlendirilmesi, kaygılarını ifade edebileceği ortamların olacağı etkinliklerin düzenlenmesi önerilebilir. Öğrencilerin buldukları durum farklı ölçeklerle farklı açılardan tekrar değerlendirilip, sorunlara bilimsel çözüm önerileri geliştirilebilir. Tüm bunlarla birlikte öğrencilerin kültürel bakımla ilgili farkındalığının artırılması, kaygılarını azaltmada etkin olabilir. Bu çalışma sonuçları, benzer koşullarda eğitim veren diğer hemşirelik bölümlerinde, öğrencilere yaklaşımda yol gösterici bir kaynak olabilir.

Teşekkür

Çalışmaya katılmayı kabul eden ve duygu-düşüncelerini içtenlikle ifade eden öğrencilerimize teşekkürlerimizi sunarız.

Yazarların Katkıları

- Çalışma tasarımı** : S.S., S.Ö.
Veri toplama ve analizi : S.S., S.Ö.
Makalenin hazırlanması : S.S., S.Ö.

Kaynaklar

1. ORSAM 2015. Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi Suriyeli Sığınmacıların Türkiye'ye etkileri(İnternet), Ulaşım adresi: <http://www.orsam.org.tr/index.php/Content/Report/203?s=su%7Cturkish>, (Ulaşım tarihi: 15/05/2016).
2. Kocabaşoğlu N. Anksiyete bozukluklarına genel bir bakış. İ.Ü. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Sürekli Tıp Eğitimi Etkinlikleri 175 Türkiye'de Sık Karşılaşılan Psikiyatrik Hastalıklar Sempozyum Dizisi 2008; 62 (1): 175-184.
3. Karamustafaloğlu O, Yumrukçal H. Depresyon ve anksiyete bozuklukları. Şişli Etfal Hastanesi Tıp Bülteni 2011; 45(2): 65-74.
4. Tümkiye S. Ailesi yanında ve yetiştirme yurdunda kalan ergenlerin umutsuzluk düzeylerinin karşılaştırılması. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi 2005; 3(4): 445-459.
5. Yıldız M. Tutuklu ve hükümlülerde umutsuzluk, ölüme ilişkin depresyon ve ölüm kaygısı ilişkisi. Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 2011; 35(1): 1-7.
6. Eskin M, Kuian O, Voracek M, Shaheen A, Carta MG, Sun JM, Flood C, Poyrazlı S, Janghorbani M, Yoshimasu K, Mechri A, Khader Y, Aidoudi K, Bakhshi S, Harlak H, Ahmead M, Moro MF, Nawafleh H, Philips L, Abuderman A, Tran US, Tsuno K. Cross-national comparisons of attitudes towards suicide and suicidal persons in university students from 12 countries. Scand J Psychol. 2016; 57(6): 554-563.
7. Lane R, Cheref S, Miranda R. Ethnic differences in suicidal ideation and correlates among south asian american emerging adults. Asian Am J Psychol 2016; 7(2): 120-128.
8. Abdollahi A, Talib MA, Yaacob SN, İsmail Z. Problem solving skills and suicidal ideation among malaysian college students: The Mediating Role Of Hopelessness. Acad Psychiatry 2016; 40 (2): 216-7.
9. Parrish AR, Oliver S, Jenkins D, Ruscio B, Green JB, Colenda C. A short medical school course on responding to bioterrorism and other disasters. Acad Med. USA. 2005; 80(9):820-3.
10. Wynd CA. Proposed model for military disaster nursing. OJIN 2006; 11(3): 1-16.
11. Özdemir B, Çelik C, Özmenler KN, Özşahin A. Savaş stres reaksiyonlarının tarihsel gelişim süreci. TAF Prev Med Bull 2010; 9(1): 63-70.

12. Bebiş H, Özdemir S. Savaş, terör ve hemşirelik. F.N. Hem. Dergisi 2013; 21(1): 57-68.
13. Mc Sharry P, Timmens F. An evaluation of the effectiveness of a dedicated health and wellbeing course on nursing students health. Nurse Educ. Today 2016; 44 (1): 26-32.
14. Yılmaz Taşkın F, Tiryaki Şen H, Demirkaya F. Hemşirelerin ve ebelerin mesleklerini algılama biçimleri ve gelecekte beklenenleri. Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi 2014; 1(3):130-139.
15. Hamilton JL, Shapero BG, Stange JP, Hamlat EJ, Abramson LY, Alloy LB. Emotional maltreatment, peer victimization and depressive versus anxiety symptoms during adolescence: Hopelessness as a mediator. J Clin Child Adolesc Psychol 2013; 42(3): 332-47.
16. Carretta M.C, Ridner SH, Dietrich SM. Hope, hopelessness, and anxiety: a pilot instrument comparison study. Official journal of ISPN, 2014; 28 (1): 30-243.
17. Granö N, Kariäläinen M, Edlund V, Saari E, Ikonen A, Antto J, Roine M. Changes in depression, anxiety and hopelessness symptoms during family and community-oriented intervention for help-seeking adolescents and adolescents at risk of psychosis. Nord J Psychiatry 2014; 68(2): 93-9.
18. Spielberger CD, Gorsuch RC, Lushene RE. Manual for the state-trait anxiety inventory. [Online]. California: 1970; Consulting Psychologists Press. Available from: <http://www.apa.org/pi/about/publications/caregivers/practice-settings/assessment/tools/trait-state.aspx>, (Accessed 2017 May 14).
19. Öner N, Le Compte A. Durumluk-sürekli kaygı envanteri el kitabı. İstanbul Boğaziçi Üniversitesi Yayını. (İnternet), Ulaşım adresi: <http://www.worldcat.org/title/durumluk-surekli-kayg-envanteri-el-kitab/oclc/81840585>, (Ulaşım tarihi: 14/05/2017).
20. Beck AT, Weissman A, Lester D, Trexler L. The measurement of pessimism: the hopelessness scale. J. Consult Clin Psychol 1974; 42 (2):861-868.
21. Durak A, Palabıyıközü R. Beck umutsuzluk ölçeği geçerlilik çalışması, Kriz Dergisi 1994; 2(2):311-319.
22. Eriksson C, Vande Kemp H, Gorsuch R, Hoke S, Foy DW. Trauma exposure and ptsd symptoms in international relief and development personnel. ISTSS 2001; 14 (1): 205-211.
23. Devenci ES, Çalmaz A, Açıık Y. Doğu Anadolu’ da yeni açılan bir üniversitenin öğrencilerinde kaygı düzeylerinin sağlık, sosyal ve demografik faktörlerle ilişkisi. Dicle Tıp Dergisi 2012; 39(2): 189-196.
24. Lafçı D, Öztunç G. Hemşirelik öğrencilerinin zaman yönetimi becerileri ile kaygı düzeyleri arasındaki ilişki. Gaziantep Med J 2015; 2(3):164- 171.
25. Yalçın S, Açııköz İ. Sağlık bilimleri fakültesi son sınıf öğrencilerinin umutsuzluk düzeylerinin karşılaştırılması. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 2014; 11(26):259-270.
26. Üstün G, Dedekoç S, Kavalalı T, Öztürk F, Sapcı Y, Can S. Üniversite son sınıf öğrencilerinin iş bulmaya ilişkin umutsuzluk düzeylerinin incelenmesi. Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 2014; 3(2): 200-221
27. Şanlı Kula K, Saraç T. Üniversite öğrencilerinin gelecek kaygısı. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 2016; 13(33):227-242.
28. Brenneisen Mayer F, Souza Santos I, Silvera PS, Itaquí Lopes MH, De Souza AR, Campos EP, De Abreu BA, Hoffman Li I, Magalhaes CR, Lima MC, Almeida R, Spinardi M, Tempiski P. Factors associated to depression and anxiety in medical students: a multicenter study. BMC Med Educ 2016; 16(1):282.
29. Taslak S, Işııkay Ç. Hemşirelik öğrencilerinin eğitim algıları ile kaygı ve umutsuzluk düzeyleri. SDÜ Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi 2015; 6(3): 108-115.
30. Orgun F, Günay İsmailoğlu E. Aday hemşirelerin atanıp atanmamaya yönelik kaygı ve umutsuzluk düzeylerinin incelenmesi. SSTB. 2014; 12(4):92-103.
31. Tercanlı N, Demir V. Beck umutsuzluk ölçeğinin çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi. Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi 2012;1(1):29-40.
32. Çoban AE, Karaman NG. Üniversite öğrencilerinin umutsuzluk, kaygı ve ilişkilerle ilgili bilimsel çarpıtmaları. Bilişsel Davranışçı Psikoterapi ve Araştırmalar Dergisi 2013;2 (1):8-88.
33. Şahin C. Eğitim fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin umutsuzluk düzeyleri. AKEF 2009;27(1): 71-286.
34. Ilıceto P, Pompili M, Lester D, Gonda X, Niolu C, Girardi N, Rihmet Z, Candilera G, Girardi P. Relationship between temperament, depression, anxiety and hopelessness in adolescents: a structural equation model. Depress Res. Treat 2011; 9(3):1-6.
35. Erözkan, A. Investigation of factors predicting the anxiety level of university senior students. IOJES 2011; 3(2):776-805.
36. Ehtiyar R, Üngüren E. Turizm eğitimi alan öğrencilerin umutsuzluk ve kaygı seviyeleri ile eğitime yönelik tutumları arasındaki ilişkinin belirlenmesine yönelik bir araştırma. JISR 2008; 1(4): 159-181.
37. Dost Tuzgöl M, Keklik İ. Sürekli kaygı, umutsuzluk ve benlik saygısının ergenlerin riskli davranışlarını yordama gücü. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi 2014; 13(51):195-208.